

**แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ
โรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย**
**The Guidelines for Development of Participatory Administration of
Wiangphangkham Municipality School, Mae Sai District,
Chiang Rai Province**

วันที่รับบทความ: 14 ก.ย. 64

วันที่แก้ไขบทความ: 12 มิ.ย. 65

วันที่ตอบรับ: 15 มิ.ย. 65

พัชรินทร์ พรหมกิ่งแก้ว¹

Patchareeporn Promkingkaew¹

ไพโรภ รัตนชูวงศ์²

Pairop Rattanachuwong²

สมเกียรติ ตุ่นแก้ว³

Somkiet Tunkaew³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย 2) เพื่อศึกษาเหตุปัจจัยที่

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (2563)

¹ Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (2020).

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)

² Assistant Professor in Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (Advisor)

³ อาจารย์ ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม)

³ Lecturer in Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (Co Advisor)

สนับสนุนและจุดรั้งที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และ 3) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย แหล่งข้อมูลได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 1 คน ครู จำนวน 11 คน ผู้ปกครอง จำนวน 20 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 8 คน รวมจำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) สถิติที่ใช้ประกอบไปด้วย วิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเนื้อหาสำคัญ นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง และวิเคราะห์เนื้อหา สังเคราะห์ (Content Analysis) สรุปเป็นความเรียง ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มีคุณภาพการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. เหตุและปัจจัยที่สนับสนุน และจุดรั้งที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ด้านบุคลากร มีเหตุปัจจัยสนับสนุน คือ คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง มีถิ่นอาศัยอยู่ในพื้นที่ และมีความรู้สึกผูกพันกับโรงเรียนค่อนข้างมาก ส่วนเหตุและปัจจัยที่จุดรั้ง คือ คนในชุมชนส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง จึงส่งผลให้ไม่มีเวลาเข้ามาช่วยพัฒนาโรงเรียนเท่าที่ควร ด้านงบประมาณ เหตุและปัจจัยที่สนับสนุน คือ โรงเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณจากเทศบาลตำบลเวียงพางคำซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัด ส่งผลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ส่วนเหตุและปัจจัยที่จุดรั้ง คือ ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะค่อนข้างยากจน จึงส่งผลต่อการระดมทรัพยากรที่จะนำมาสนับสนุนในการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียน ด้านวัสดุ อุปกรณ์ มีเหตุและปัจจัยที่สนับสนุน คือ ชุมชนในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในการให้ใช้สถานที่ของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมภายในชุมชน ส่วนเหตุและปัจจัยที่จุดรั้ง คือ ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีไม่เพียงพอ ต่อจำนวนนักเรียน ด้านการจัดการ เหตุและปัจจัยที่สนับสนุน คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดูแล ควบคุมความประพฤติของนักเรียน ส่วนเหตุและปัจจัยที่จุดรั้ง คือ มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมเพื่อทำความเข้าใจกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องค่อนข้างน้อย และมีความต่อเนื่องในการติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนค่อนข้างน้อย

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย 1) การไว้วางใจกัน (Trust) ควรให้ความเชื่อมั่นในการบริหารงานของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความรู้สึกว่าตนเองมีส่วนร่วมในความสำเร็จด้วย โดยสถานศึกษาจะต้องทำให้บุคลากรทุกคนร่วมกันสร้างวิสัยทัศน์เพื่อเสริมสร้างเชื่อมั่น และควรมีการสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานร่วมกัน 2) ความผูกพันที่จะปฏิบัติ (Commitment) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารสถานศึกษา และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของสถานศึกษาร่วมกัน ควรจะมีการประชุมร่วมมือกันปฏิบัติงานระหว่างผู้บริหารกับคณะครู ผู้ปกครอง และชุมชน 3) การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน (Goals & Objectives) ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา ตลอดจนผู้ปกครอง และชุมชนควรมีการประชุมปรึกษาหารือ ร่วมกันในการกำหนดพันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความชัดเจนและการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ควรเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น สามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงาน เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยเฉพาะการจุดประสงค์ร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย 4) ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน (Autonomy) ผู้บริหาร หัวหน้างาน ควรเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ และควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา การบริหารแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ

Abstract

This aims of this study were (1) to examine the circumstance of participatory administration of Wiangphangkham Municipality School, Mae Sai District, Chiang Rai Province; (2) to investigate promoting and de-promoting factors affecting participatory administration of Wiangphangkham Municipality School; and (3) to develop the guidelines for development of participatory administration of Wiangphangkham Municipality School.

The data sources involved 40 participants which were 1 school administrator, 11 teachers, 20 parents, and 8 school committees. The research instruments were questionnaire, interview, and focus-group discussion. The statistics for data analysis were mean and standard deviation while content analysis was used to develop summary reports by tables and narrative format.

1. The participatory administration circumstance of Wiangphangkham Municipality School, Mae Sai District, Chiang Rai Province, in overall, was rated at the moderate level.

2. The promoting and de-promoting factors affecting the participatory administration were reported. Personnel: The promoting factors were that school committees, teachers and parents are native residents of the community so they hold strong bonding and shared ownership with the community. The de-promoting factors were that local people are workers with low education so they are unlikely to share participation in education provision. Budget: The promoting factors were that Wiangphangkham Municipality School earns budget support from Wiangphangkham Sub-district Municipality that allows related agencies in co-planning. The de-promoting factors were that the majority of students' parents are relatively poor and thus lack participation in offering resources allocation. Materials and equipment: The promoting factors were that the school is located within the community area and the community thus allows the school to use the community area for school activities. The de-promoting factors were inadequacy of instructional materials as instructional materials are the medium for knowledge transmission from teachers to students by means of co-learning management. Management: The promoting factors were that stakeholders co-monitor students' behavior, while the de-promoting factors were the lack of understanding among related people regarding mobilizing policy into practice and lack of consistent monitoring.

3. The guidelines for participatory administration of Wiangphangkham Municipality School were proposed. (1) Trust refers to stable and reciprocal trust verbally and physically. The school must learn how to encourage personnel in creating vision in order to

consolidate commitment to the school. (2) Commitment for engagement means that school administrators should allow stakeholders to participate in determining policy, objectives and goals. (3) Setting up goals and objectives refers to allowing colleagues to express their ideas for better communication, exchange working experience together, and consolidate good relationships among peers. (4) Independence in responsibility means that everyone should take responsibility for their assigned jobs and they should hold the rights in expressing their ideas together which liberates all related individuals in voicing their thoughts and delivering their best performance on their jobs. Efficiency of freedom is necessary for success due to good monitoring. Also, allowing the community to share their roles in education provision would help mobilize educational management corresponding to the parents' and community's needs. This favors acceptance of community towards the school and the community would take good care of the school in return. The community and parents then support resources for education and offer full cooperation in mobilizing school activities successfully.

Keywords: The Guidelines for Development, Participatory Administration,
Wiangphangkham Municipality School

บทนำ

การจัดการศึกษาให้เกิดผลดีมีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะผู้ปกครองต้องอาศัยการนำกระบวนการมีส่วนร่วมมาใช้ ซึ่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ปัจจุบันแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562) กล่าวถึงการมี ส่วนร่วมไว้ในมาตรา 8(2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สถานศึกษาที่จัด การศึกษาทุกระดับ จึงต้องปฏิบัติตามโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชนเข้ามามีส่วน ร่วมในการจัดการศึกษา การปฏิรูปการศึกษารัฐบาลจะมุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างมีคุณภาพ ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งเป็นเพียง คณะกรรมการที่ปรึกษา มีส่วนร่วมในการปรึกษาและหาทรัพยากรสนับสนุนโรงเรียน

ทำการประชาสัมพันธ์ และร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น ส่วนคณะกรรมการศึกษา หรือ คณะกรรมการสถานศึกษา

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แนวความคิดนี้มีความเชื่อมโยงกับการปฏิรูปการศึกษา และการกระจายอำนาจทางการศึกษา ซึ่งเกิดจากความไม่พอใจของผู้เกี่ยวข้องกับระบบ การบริหารจัดการศึกษาของรัฐ มีการศึกษาและผลักดันให้เกิดนโยบายที่ชัดเจนและต่อเนื่อง หลักการสำคัญในการบริหาร ได้แก่ หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการ คืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน หลักการบริหารตนเอง หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ผลการปฏิบัติงานมีคุณภาพ ความสำเร็จดังกล่าวนี้ทำให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องเห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นนั้น ต้องปรับกระบวนการและวิธีการที่เคยเน้นแต่เรื่อง การเรียนการสอน ปรับไปสู่การบริหารโดยการกระจายอำนาจไปยังโรงเรียนที่เป็นหน่วย ปฏิบัติและให้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาอย่างแท้จริง

โรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ เป็นโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเวียงพางคำ ซึ่งเป็น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นก่อตั้งเมื่อวันที่ 24 เมษายน พ.ศ.2559 โรงเรียนมีเนื้อที่ จำนวน 3 ไร่ 2 งาน โดยเปิดสอนในระดับชั้นปฐมวัยถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปัจจุบันมีห้องเรียน จำนวน 8 ห้องเรียน มีนักเรียน จำนวน 191 คน และมีบุคลากรทางการศึกษา ทั้งหมดจำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน สายงานสอน จำนวน 11 คน และ สายงานสนับสนุนการสอน จำนวน 3 คน ซึ่งสภาพโดยทั่วไปพบว่า เป็นเขตพื้นที่ที่ติดชายแดน ประชากรส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ มีความหลากหลายทางด้านเชื้อชาติ วัฒนธรรม และ ประเพณีที่สืบทอดกันมา จึงส่งผลให้ขาดความร่วมมือจากชุมชนที่เกิดจากความแตกต่างของ เชื้อชาติ วัฒนธรรม รวมทั้งการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพ สังคมในท้องถิ่น ชุมชนจะต้องรู้บทบาทหน้าที่ของตนในการให้ความร่วมมือกับสถานศึกษา เพื่อที่จะช่วยพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และจากข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครอง นักเรียน โรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ พบว่า ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง รายได้น้อย ทำงานแบบ ไปเช้าเย็นกลับ และมีการศึกษาค่อนข้างน้อย จึงไม่ค่อยให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษา เท่าที่ควร อีกทั้งยังสืบเนื่องมาจากความหลากหลายทางชาติพันธุ์ การเล็งเห็นความสำคัญ

ของการจัดการศึกษาจึงแตกต่างกันออกไป และจากผลการรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 พบว่า คณะกรรมการประเมินภาพรวมด้านการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมยังอยู่ในขั้นต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

จากผลสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสวอนเบิร์ก (Swanburg) ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ คือ การไว้วางใจกัน การมีความผูกพันกันภายในองค์กร การมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน และการมีอิสระต่อความรับผิดชอบในการทำงาน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษา โดยการเข้ามามีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และผู้ปกครอง เพื่อให้สถานศึกษาสามารถขับเคลื่อนไปสู่การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาเหตุปัจจัยที่สนับสนุนและจุดรั้งที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ประโยชน์ของการศึกษา

1. ด้านความรู้ ผลการศึกษาสภาพและเหตุปัจจัยที่สนับสนุนและจุดรั้งต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำในปัจจุบัน สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องในการหาแนวทางในการวางแผน

พัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัด เชียงราย ได้

2. ด้านการนำไปใช้ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน ได้ทราบและสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 สภาพการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม การบริหารงานของโรงเรียน 4 ฝ่าย ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป

1.2 เหตุปัจจัยที่สนับสนุนและกระตุ้นที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ทรัพยากรในการบริหาร (4M) ได้แก่ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุ (Materials) การจัดการ(Management)

1.3 แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม ตามแนวคิดของ สวอนเบิร์ก ได้แก่ 1) การไว้วางใจกัน (trust) 2) ความผูกพันที่จะปฏิบัติ (Commitment) 3) การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน (Goals and Objectives) 4) ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน (Autonomy)

2. ขอบเขตด้านประชากร

2.1 ประชากรในการศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และ คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบมี

ส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ประชากรผู้ให้ข้อมูลในการศึกษา คือ ผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา และกลุ่มผู้มีส่วนร่วมสนับสนุนและส่งเสริมในการจัดการศึกษา จำนวน 40 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครู จำนวน 11 คน ผู้ปกครอง จำนวน 20 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 8 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง แล้วสร้างแบบสอบถามการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามกรอบการบริหารงาน 4 ฝ่าย ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป แล้วนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ตรวจสอบสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) และแก้ไขแบบสอบถามตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ในการศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอเป็นตาราง

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อศึกษาเหตุปัจจัยที่สนับสนุนและจุดรั้งที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย วัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการสอบถามเกี่ยวกับเหตุปัจจัยที่สนับสนุนและจุดรั้งที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ จำนวน 10 คน ด้วยวิธีการเจาะจง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครู จำนวน 4 คน ตัวแทนผู้ปกครอง จำนวน 5 คน มีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูล โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ประมวลผลจับประเด็นสำคัญจากแบบสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 3 เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย วัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอผลการหาแนว

ทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ที่ได้จากแบบสอบถามตามขั้นตอนที่ 1 เครื่องมือที่ใช้เป็น แบบบันทึกการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ จำนวน 10 คน คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน ตัวแทนหน่วยงานการศึกษา จำนวน 1 คน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 2 คน ตัวแทนผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน ตัวแทนผู้ประกอบการ จำนวน 4 คน มีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มของกลุ่มเป้าหมายผู้ที่ให้ข้อมูล โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ประมวลผลและจับประเด็นสำคัญ แล้วพรรณนาเชิงคุณภาพ

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ

1.1 โรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดเทศบาลเวียงพางคำ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เปิดสอนในระดับชั้นปฐมวัย ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปัจจุบันมีห้องเรียน จำนวน 8 ห้องเรียน มีนักเรียน จำนวน 191 คน และมีครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 15 คน สภาพโดยทั่วไป เป็นพื้นที่ติดชายแดน มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ เชื้อชาติ และวัฒนธรรม จึงส่งผลให้การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างโรงเรียน กับผู้ประกอบการและชุมชน เกิดความคลาดเคลื่อนในบางครั้ง ทำให้ผู้ประกอบการและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาค่อนข้างน้อย

1.2 สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ มีดังนี้

1.2.1 ด้านวิชาการ โดยภาพรวมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียนด้านวิชาการโดยประมาณเฉลี่ย 4 กลุ่ม อยู่ในระดับปานกลาง

1.2.2 ด้านงบประมาณ โดยภาพรวมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียนด้านงบประมาณโดยประมาณเฉลี่ย 4 กลุ่ม อยู่ในระดับปานกลาง

1.2.3 ด้านบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียนด้านบริหารงานบุคคล โดยประมาณเฉลี่ย 4 กลุ่มอยู่ในระดับปานกลาง

1.2.4 ด้านบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียนด้านบริหารงานทั่วไป โดยประมาณเฉลี่ย 4 กลุ่มอยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ

2.1 เหตุและปัจจัยที่สนับสนุน

2.1.1 บุคลากร (Man) ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความซื่อสัตย์ ทำให้คนในชุมชนอยากเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆ ภายในโรงเรียน ประกอบกับคณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง มีถิ่นกำเนิดในท้องถิ่น มีความผูกพันกับโรงเรียนค่อนข้างมาก และเกิดความรู้สึกเหมือนเป็นเจ้าของร่วมกัน

2.1.2 งบประมาณ (Money) โรงเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณจากต้นสังกัด ส่งผลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ติดตาม ตรวจสอบ เพื่อให้การใช้จ่ายเงินงบประมาณนั้นเกิดประโยชน์สูงสุด และต้องดำเนินงานเป็นไปตามระเบียบทางราชการ

2.1.3 วัสดุ อุปกรณ์ (Materials) ด้วยโรงเรียน มีพื้นที่ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนค่อนข้างจำกัดในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนทางชุมชนจึงอนุญาตให้ใช้สถานที่ และวัสดุ อุปกรณ์ ภายในชุมชน เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

2.1.4 การจัดการ (Management) ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลควบคุมความประพฤติของนักเรียนอย่างใกล้ชิด และมีส่วนร่วมในการหาแนวทางเพื่อส่งเสริมและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนให้ดีขึ้น

2.2 เหตุและปัจจัยที่ถูกรั้ง

2.2.1 บุคลากร (Man) คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในระบบการศึกษาค่อนข้างน้อย การเล็งเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาจึงแตกต่างกันออกไป

2.2.2 งบประมาณ (Money) เนื่องจากผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะค่อนข้างยากจน และทำงานไปเช้าเย็นกลับ จึงส่งผลให้ขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรที่จะมาสนับสนุนในการดำเนินงานต่างๆ มีไม่มากเท่าที่ควร

2.2.3 วัสดุ อุปกรณ์ (Materials) สื่อในการจัดการเรียนการสอน มีไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน

2.2.4 การจัดการ (Management) มีการทำความเข้าใจกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน ค่อนข้างน้อย และขาดการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ

3.1 การไว้วางใจกัน (Trust) ควรให้ความเชื่อมั่นในการบริหารงานของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความรู้สึกว่าตนเองมีส่วนร่วมในความสำเร็จด้วย ทั้งนี้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการให้โครงสร้างและวัฒนธรรมของสถานศึกษามีความสอดคล้องกัน โดยสถานศึกษาจะต้องทำให้บุคลากรทุกคนร่วมกันสร้างวิสัยทัศน์เพื่อเสริมสร้างเชื่อมั่น และควรมีการสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานร่วมกัน โดยส่งเสริมการให้อิสระการตัดสินใจในการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมของคณะทำงาน

3.2 ความผูกพันที่จะปฏิบัติ (Commitment) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารสถานศึกษา และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของสถานศึกษาร่วมกัน เพราะนอกจากเป็นการช่วยเด็กให้มีการศึกษาอยู่ภายในชุมชน โดยไม่ต้องเดินทางไปโรงเรียนในเมือง มีค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น เด็กยังได้รับความอบอุ่นอยู่ท่ามกลางผู้คนที่อยู่ในชุมชนเดียวกัน ได้เรียนรู้และได้รับการอบรมทางจิตวัฒนธรรมร่วมกันไปด้วย การบริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้เข้ามามีส่วนคิดตัดสินใจร่วมวางแผน ร่วมทำงานจึงก่อให้เกิดความรู้สึกผูกพัน และตกลงใจร่วมกันในการบริหารโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายและการจัดงานกิจกรรมใดๆ ขึ้นนั้น ควรจะมีการประชุมร่วมมือกันปฏิบัติงานระหว่างผู้บริหารกับคณะครู ผู้ปกครอง และชุมชน โดยผู้บริหารจะเป็นที่ปรึกษา

ให้คำแนะนำ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและคณะครู ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการดำเนินกิจกรรมของทางโรงเรียนทุกกิจกรรมให้สำเร็จ

3.3 การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน (Goals & Objectives) การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา ตลอดจนผู้ปกครอง และชุมชนของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ ควรมีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันในการกำหนดพันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความชัดเจน และการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน และควรเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น สามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงาน เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยเฉพาะการจุดประสงค์ร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้โรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำก้าวไปสู่สถานศึกษาที่มีความเป็นเลิศต่อไป

3.4 ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน (Autonomy) ผู้บริหาร หัวหน้างาน ควรเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ เพราะการดำเนินงานบางอย่าง อาจมีอุปสรรคไม่สามารถแก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้ จึงจำเป็นต้องให้บุคคลอื่นที่มีประสบการณ์ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และรับผิดชอบต่องานที่ทำร่วมกัน และส่งเสริมการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่และเต็มตามศักยภาพ และควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา ส่งผลให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากชุมชน ชุมชนรักและหวงแหนสถานศึกษา และให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียน 4 งาน อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ สมลักษณ์ ภูคำแสน (2540 : 79) ศึกษาบทบาทชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น และสัมพันธ์ อุปลา (2541 : 68) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษา อำเภอนบพ จังหวัดขอนแก่น พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนในการจัด

การศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการบริหารงานโรงเรียนของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย จะเห็นว่ากลุ่มเป้าหมายที่มีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนคือ คณะกรรมการสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงในระดับมาก มากกว่ากลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวแทนชุมชนและตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเพราะว่าคณะกรรมการสถานศึกษามีโอกาสเข้าร่วมประชุมบ่อยกว่ากลุ่มเป้าหมายอื่น และมีโอกาสได้รับทราบเรื่องราวเกี่ยวกับการบริหารของโรงเรียนทุกด้าน ปฏิบัติหน้าที่ตามข้อกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่กำหนดไว้ให้ มีการกำกับดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียน การบริหารงานของโรงเรียนมีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนการปฏิบัติหน้าที่นี้ในบางครั้งมีส่วนร่วมในการพิจารณาตัดสินใจในเรื่องเกี่ยวกับงบประมาณ แผนพัฒนาของโรงเรียน ประธานลงนามเห็นชอบ แผนพัฒนาประจำปีของโรงเรียน ตลอดจนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมสำคัญของโรงเรียน เช่น งานวันเด็ก งานวันแม่ งานวันพ่อ งานระดมทุนการศึกษา เป็นต้น จึงมีโอกาสให้รู้เข้าใจการจัดการศึกษาของโรงเรียน จึงเป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนสูงกว่ากลุ่มเป้าหมายอื่น

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะพบว่ากลุ่มผู้ปกครองนักเรียนเป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมบริหารงานของโรงเรียนน้อยกว่ากลุ่มอื่น สอดคล้องกับผลการศึกษาของอุทร ก้อนสมบัติ (2544 : 96) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดน่าน พบว่า การมีส่วนร่วมบริหารงานโรงเรียนทุกด้านอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากอยู่ในสถานภาพเป็นผู้ตามในชุมชนเป็นส่วนใหญ่จึงไม่มีโอกาสได้รู้และเข้ามามีส่วนร่วมบริหารงานของโรงเรียนมากเท่ากับกลุ่มอื่น และมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี สอดคล้องกับผลการศึกษาของชูชาติ พวงสมจิตร (2540 : 68-69) ศึกษาปัจจัยที่เป็นปัญหาต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน กรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจมีส่วนทำให้การมีส่วนร่วมดีหรือไม่ดี ขึ้น ผู้ปกครองนักเรียนเหล่านั้นจะมีความสนใจเรื่องลูกหลานของตนเองด้านการเรียน และความประพฤติ ดังเห็นได้จากข้อมูลจากการผลการวิเคราะห์จะพบว่ากลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ปกครองนักเรียนจะมีส่วนร่วมมากในงานวิชาการ รองลงไปได้แก่ งานงบประมาณ ส่วนงานอื่น ค่อนข้างมีส่วนร่วมระดับต่ำ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในงานบริหารบุคคลของ

โรงเรียนที่ปรากฏมีส่วนร่วมระดับน้อยถึง 3 รายการ ได้แก่ มีส่วนร่วมในการจัดหามูลค่าการช่วยปฏิบัติงานแก่โรงเรียน มีส่วนร่วมในการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน มีส่วนร่วมในการจัดหามูลค่าการ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นวิทยากรและแหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับสภาพที่แท้จริงของสถานภาพของเขาที่ไม่มีโอกาสมีส่วนร่วมในงานดังกล่าว

2. ปัจจัยที่ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ยังอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งปัจจัยในการมีส่วนร่วมจะต้องสนับสนุนงานเพื่อให้การดำเนินงานมีความสะดวกในทุกๆ ด้าน สอดคล้องกับงานการศึกษาของ ไตรรัตน์ จงจิตร (2546 : 127 -135) และเสกสิฐ เล่ากิจเจริญ (2550 : 7-8) ที่ว่าด้วยหลักการบริหารงานแบบ 4M's ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ ให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ การบริหารการศึกษา ในสถานศึกษาเป็นผู้จัดหาและใช้ทรัพยากรการบริหารอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นเงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการเพื่อนำสถานศึกษาไปสู่ความเจริญก้าวหน้า 2) ด้านงบประมาณ การจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของสถานศึกษา จะต้องมีการจัดสรรทรัพยากรและบริหารงานงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อจัดหา พัฒนา ปรับปรุงซ่อมแซม และใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์อย่างประหยัดที่สุด เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนสูงสุด 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ หมายถึง การจัดซื้อการเรียนการสอน และนวัตกรรมที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการเรียนการสอน โดยมีระบบการจัดหาและบำรุงรักษาที่มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งมีการบริการและส่งเสริมการใช้อย่างทั่วถึงและเป็นระบบ การบริหารงานวัสดุอุปกรณ์ที่ดี จะนำไปสู่การบริหารจัดการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการดำเนินงานและการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ทำให้การใช้วัสดุ อุปกรณ์เป็นไปอย่างเหมาะสมและเกิดคุณค่าตรงกับความต้องการของผู้บริหาร ครูและ 4) ด้านการจัดการ หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่กลุ่มบุคคลร่วมกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้านนับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคมโดยกระบวนการต่างๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้

มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่ การจัดการที่เหมาะสมและคำนึงถึงบุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์จะทำให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีคุณภาพและนำไปสู่การพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีและการสื่อสารตามเป้าหมายที่วางไว้ และสอดคล้องกับปรัชญา คัมภีร์ปกครอง (2541 : 10) ที่ได้เสนอความเห็นว่ ในทางบริหาร การศึกษา 4M เป็นทรัพยากรที่เป็นปัจจัยพื้นฐานเช่นเดียวกัน กล่าวคือ การบริหารการศึกษา จะประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพและ ปริมาณเพียงพอ ต้องได้รับงบประมาณสนับสนุนดำเนินงานมากพอ ต้องมีวัสดุสิ่งของตามความต้องการของ โครงการและแผนงานและจะต้องมีระบบบริหารที่ดีและมีประสิทธิภาพ เพื่อใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ ได้เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 ที่ได้กำหนดแนวทางให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีบทบาทในมีส่วนร่วมจัดการศึกษา และสอดคล้องกับผลการศึกษาของกรมสามัญศึกษา (2543 : 51) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา พบว่าจะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาจะต้องมีแผนกลยุทธ์ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและจัดทำคู่มือในการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ เมื่อเกิดวิสัยทัศน์จากการสนทนากลุ่มนี้ จะทำให้เห็นภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้นที่จะให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการบริหารงานโรงเรียน เนื่องจากเท่าที่ผ่านมา ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนในพื้นที่มักเข้าใจว่าการจัดการศึกษาเป็นเรื่องของโรงเรียนฝ่ายเดียว พันธกิจของการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนในการบริหารงานโรงเรียน คือ การสร้างความเข้าใจในดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมแก่ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง จัดเป็นพันธกิจที่ดี สอดคล้องกับการดำเนินงานการมีส่วนร่วมของชุมชนไปสู่วิสัยทัศน์ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมที่ผ่านมา โรงเรียนมักจะจำกัดเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการดำเนินงาน การให้

ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมักจะทำตามตัวบทกฎหมาย แต่ไม่ได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาที่จะสามารถช่วยพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติ ผู้ปกครองและชุมชนจึงไม่เข้าใจเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาดีเท่าที่ควร และไม่คอยเห็นความสำคัญในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของวีระพงษ์ เดชบุญ (2540 : 34-40) ศึกษาความพร้อมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับพื้นฐาน 12 ปีขององค์การบริหารส่วนตำบล เขตการศึกษา 10 พบว่า ชุมชนเห็นประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับมาก แต่มีอุปสรรคคือการขาดความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษา การที่กำหนดพันธกิจไว้เช่นนี้ ทำให้เห็นขอบเขตการพัฒนาการมีส่วนร่วม โดยเริ่มต้นด้วยการสร้างความรู้ ความเข้าใจเรื่องการศึกษาเสียก่อน ความตระหนักเห็นความสำคัญการมีส่วนร่วมก็จะตามมา แล้วจึงเกิดมีการปฏิบัติและพัฒนางานให้ดีขึ้นดังมีพระราชดำรัสของพระเจ้าอยู่หัวว่า “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. โรงเรียนควรให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในโรงเรียนเรื่องขอบเขตของการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการบริหารงานโรงเรียนแต่ละด้าน เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งในกลุ่มบุคลากรภายใน และเต็มใจรับสถานการณ์ใหม่ที่จะเกิดขึ้น คือ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการจัดการศึกษาของโรงเรียน
2. โรงเรียนควรกำหนดนโยบายการให้โอกาสผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียน พร้อมกับการส่งเสริมสนับสนุนและกระตุ้นให้บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เห็นความสำคัญของการบริหารงานโรงเรียน
3. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการจัดการศึกษา หลักสูตร งานบริหารโรงเรียน แก่คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน ด้วยกิจกรรมอบรม สัมมนา ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง
4. โรงเรียนควรจัดระบบโครงสร้างการบริหารให้มีฝ่ายมวลชนสัมพันธ์เป็นงานหนึ่งเพื่อช่วยผู้บริหารในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

5. กองการศึกษา เทศบาลตำบลเวียงพางคำ ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ ควรจัดให้มีระบบความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ครอบครัว สถานประกอบการ องค์กรหรือสถาบันอื่นในท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

6. กองการศึกษา เทศบาลตำบลเวียงพางคำ ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน องค์กรต่างๆ ได้มีส่วนร่วมช่วยบริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่น รวมทั้งรับภาระค่าใช้จ่ายในการศึกษาของเทศบาล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการระดมสมองเพื่อการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนให้มากขึ้น โดยแยกกลุ่ม ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน ตัวแทนชุมชน แบบเชิงลึก

2. ควรนำแนวทางที่ได้ไปพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทศบาลเวียงพางคำ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

กรมสามัญศึกษา. (2543). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับ*

มัธยมศึกษา (ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542).

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2541). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมี*

ส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร.

(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร.

ไตรรัตน์ จงจิตร. (2546). *การบริหาร-น้กบริหาร.* กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ลักษณ์.

- ปรีชา คัมภีรปกรณ์. (2541). เอกสารชุดการสอนชุดวิชาโรงเรียนกับชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในประเทศไทย. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วีระพงษ์ เดชบุญ. (2540). ความพร้อมในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ขององค์การบริหารส่วนตำบล เขตการศึกษา 10. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมลักษณ์ ภูคำแสน. (2540). การศึกษาบทบาทของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น.
- สัมพันธ์ อุปลา. (2541). การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น.
- เสกสิฐ เล่ากิจเจริญ. (2550). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลราชบุรี เขตเหนือ. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. กรุงเทพมหานคร.
- อุทร ก้อนสมบัติ. (2544). การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสามัญศึกษาจังหวัดน่าน. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สถาบันราชภัฏอุดรดิตต์. อุดรดิตต์.

